

Global Expertise. Local Solutions.
Sustainable Democracy.

Пріоритетні напрями реформування законодавства з питань виборів, референдумів і політичного фінансування

15 червня 2017 року

22 лютого 2017 року Комітет Верховної Ради України з питань правової політики і правосуддя розглянув три проекти Закону “Про вибори народних депутатів України” (законопроекти № 1068, 1068-1 і 1068-2) та два проекти Виборчого кодексу (законопроекти № 3112 та 3112-1).

Двома з трьох проектів законів про парламентські вибори передбачається проводити вибори народних депутатів України за різними модифікаціями пропорційної системи з голосуванням за закриті партійні списки, в той час як тільки одним з них (а саме проектом № 1068-2, який був розроблений на основі проекту Виборчого кодексу, раніше зареєстрованого колишнім народним депутатом Юрієм Ключковським) вибори до парламенту планується проводити на основі пропорційної системи з голосуванням за відкриті партійні списки. Аналогічна система запропонована і у проекті Виборчого кодексу № 3112-1, який також базується на проекті Виборчого кодексу 2010 року. Другий проект Виборчого кодексу (№ 3112) передбачає проведення як парламентських, так і місцевих виборів за однією й тією ж системою, яка поєднує риси пропорційної і мажоритарної виборчих систем. Ця система є дещо схожою на ту, за якою проводились місцеві вибори 2015 року і яка була піддана критиці з боку громадянського суспільства та міжнародної спільноти.

Оскільки Комітет з правової політики і правосуддя не висловив однозначної позиції стосовно жодного з проектів законів про вибори і референдуми, доля кожного з них вирішуватиметься парламентом. Проте, Регламентом Верховної Ради України не встановлено чіткі кінцеві строки розгляду законопроектів парламентом як органом. Оперативність їхнього розгляду залежить від Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп, яка визначає пріоритети законотворчої діяльності парламенту. Формування консенсусу щодо будь-якого з п'яти законопроектів є складним процесом, оскільки окремі фракції (зокрема, Самопоміч, Опозиційного блоку, Батьківщини та Радикальної партії Олега Ляшка) підтримують запровадження пропорційної виборчої системи, тоді як дві найбільші фракції у парламенті (Блок Петра Порошенка і Народний Фронт) радше підтримують або збереження паралельної системи, або перехід на мажоритарну систему відносної більшості.

Реформування виборчої системи

Реформування виборчої системи шляхом заміни існуючої паралельної виборчої системи на повноцінну систему пропорційного представництва з відкритими списками на парламентських виборах, як це було рекомендовано Венеціанською комісією та Парламентською асамблеєю Ради Європи, продовжує залишатися одним із першочергових пріоритетів виборчої реформи в Україні. Залежно від її основних елементів (виборчий бар'єр, процедура конвертації голосів у мандати, можливість/неможливість самовисування на виборах тощо), виборча система впливає на стабільність коаліції і уряду, підзвітність обраних представників, внутрішньопартійну демократію, бути вразливою до підкупу виборців та зловживання адміністративним ресурсом, сприяти появі “нових облич” у парламенті. Запровадження на парламентських та місцевих (за деякими винятками) виборах пропорційної виборчої системи з голосуванням за відкриті партійні списки є одним з пріоритетів, визначених Коаліційною угодою депутатських фракцій та груп парламентської більшості, підписаної наприкінці 2014 року, після Революції гідності.

З урахуванням тривалої бездіяльності та відсутності політичної волі українських політиків до реформування виборчої системи, особливої актуальності набуває питання актуалізації та просування інших ключових пріоритетів виборчої реформи. Така адвокаційна кампанія повинна проводитися одночасно із поточними зусиллями, спрямованими на реформування виборчої системи, проте вона не має бути заручником триваючої бездіяльності у напрямі реформи виборчої системи. До пріоритетних напрямків реформ належать вдосконалення законодавства щодо реформи політичних фінансів, прийняття нового Закону «Про всеукраїнський референдум», який би замінив чинний Закон 2011 року, внесення необхідних змін до ряду суміжних законів, у тому числі спрямованих на протидію використанню адміністративного ресурсу, та законодавства в частині забезпечення прав окремих вразливих груп суспільства, що розглянуто нижче більш детально.

Уніфікація виборчого законодавства

Проведення парламентських, президентських і місцевих виборів регулюється трьома окремими законами, які були прийняті у різний час і не узгоджені між собою. Протягом багатьох років уніфікація різних законів про вибори продовжує залишатися однією з ключових пріоритетних (і повторюваних) рекомендацій IFES, ОБСЄ/БДІПЛ та Парламентської асамблеї Ради Європи щодо удосконалення виборчого законодавства. Однак українським парламентом ця рекомендація належним чином виконана не була.

У законах про вибори існують розбіжності в частині регулювання передвиборної агітації, та її фінансування, в частині процедур встановлення підсумків голосування, формування та діяльності виборчих комісій. Неузгодженість виборчого законодавства створює складнощі як для членів виборчих комісій, так і для кандидатів та виборців.

Неузгодженість законів часто зумовлена українською практикою кардинального перегляду виборчого законодавства незадовго до виборів. Якби закони про вибори змінювалися задовго до проведення виборів (принаймні за 12 місяців) партії, кандидати, виборці, засоби масової інформації і виборчі комісії були би більш підготовлені до виборів і не потребували б роз'яснювальної роботи щодо законодавчих нововведень безпосередньо перед виборами. У зв'язку з цим парламенту необхідно максимально уніфікувати процедурні положення всіх трьох законів, які встановлюють порядок проведення виборів, у тому числі Закону «Про вибори народних депутатів України», Закону «Про вибори Президента України» і Закону «Про місцеві вибори» з метою максимально можливої гармонізації процедурних положень законів.

Пропорційні, ефективні, дієві санкції за порушення виборчого законодавства і ефективне розслідування правопорушень

Існуюча система санкцій за порушення вимог виборчого законодавства залишається доволі слабкою і недосконалою.

Попри те, що виборчим законодавством чітко визначено межі дозволеної поведінки і встановлено перелік заборонених дій, далеко не всі передбачені законом порушення тягнуть юридичну відповідальність через відсутність санкцій за недотримання відповідних законодавчих приписів. Наприклад, у законах про вибори формально закріплено заборону непрямого підкупу виборців, однак жодних санкцій за здійснення непрямого підкупу не передбачено. Наслідком цього є відчуття безкарності за вчинення відповідних порушень.

Кримінальним кодексом України передбачено відповідальність за підробку виборчої документації. Проте перелік виборчих документів при цьому чітко не визначено. Громадськими спостерігачами на виборах неодноразово фіксувались численні випадки підробки подань щодо кандидатур до складу виборчих комісій, проте оскільки таке подання однозначно не віднесено до виборчих документів, його підробка не тягне юридичної відповідальності.

Необхідно відзначити й те, що Кримінально-процесуальний кодекс не забезпечує своєчасне та ефективне розслідування злочинів проти виборчих прав громадян. У разі вчинення виборчого злочину під час проведення виборів, їх розслідування триває досить довго, і результати таких розслідувань стають менш актуальними для засобів масової інформації і громадян. Таким чином до Кримінально-процесуального кодексу необхідно внести зміни, які забезпечуватимуть ефективне і своєчасне (до дня голосування, якщо це є технічно можливим) розслідування злочинів проти виборчих прав громадян.

Іншою проблемою є те, що низка передбачених законодавством санкцій навряд чи можна вважати ефективними, пропорційними та дієвими. Адміністративні штрафи у більшості випадків занадто малі, щоб стати ефективним інструментом стримування виборців, кандидатів і журналістів від вчинення порушень законів про вибори. Багато порушень, зокрема й у сфері передвиборної агітації, мають наслідком лише оголошення попереджень порушникам, що не

стимулює порушників до дотримання вимог законодавства. Вчинення окремих менш суспільно небезпечних злочинів часто має наслідком позбавлення волі на тривалий термін. Правоохоронні органи неохоче притягають порушників до відповідальності саме через неспівміність санкцій і суспільної небезпеки вчинених діянь. Саме тому у ряді випадків суди або припиняють провадження в такій категорії справ або застосовують умовні покарання з відстрочкою виконання вироку.

З огляду на це існує потреба у внесенні змін до законів про вибори, Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу, які передбачатимуть покарання за всі без винятку порушення вимог виборчого законодавства, а також встановлюватимуть ефективні, дієві та пропорційні санкції за порушення встановлених заборон, як це передбачено документами міжнародного характеру.

За інформацією Громадянської мережі ОПОРА, українським правоохоронним органам, на які покладено обов'язок проведення розслідувань адміністративних і кримінальних правопорушень у виборчій сфері, часом бракує знань і навичок, пов'язаних з фіксацією порушень, збором доказової бази та документуванням протиправних діянь. У зв'язку із цим існує потреба у проведенні подальшого комплексного навчання з питань розслідування порушень для співробітників правоохоронних органів, що дозволить забезпечити ефективне застосування передбачених законодавством санкцій. Актуальною також залишається потреба у проведенні комплексної реформи правоохоронних органів та судової системи.

Професійна виборча адміністрація

Перед кожними виборами IFES спільно з Центральною виборчою комісією (ЦВК) організовує та проводить комплексне навчання членів виборчих комісій з метою підвищення рівня їхніх знань і навичок у сфері адміністрування виборів, яке базується на так званій каскадній моделі навчання.

З цією метою і за технічної підтримки IFES, ЦВК створила Центр управління навчанням учасників виборчих процесів (далі – Тренінговий центр). Тренінговий центр забезпечує навчання членів виборчих комісій та інших учасників виборчого процесу. Однак, попри таку підтримку, спроможність органів адміністрування виборів нижчого рівня адмініструвати вибори послаблюється з огляду на можливість проведення заміни у складі виборчих комісій суб'єктами внесення їх кандидатур у будь-який час до та після виборів (або навіть у день їх проведення). Практика проведення заміни членів комісій, які пройшли навчання, новими непідготовленими членами комісій безпосередньо перед днем голосування є доволі поширеною.

Венеціанська комісія та ОБСЄ/БДІПЛ рекомендували обмежити можливість заміни членів виборчих комісій суб'єктами висунення їхніх кандидатур до складу комісій – партіями та кандидатами. Проте багато вітчизняних експертів переконані у тому, що встановлення такого обмеження може призвести до встановлення контролю певних партій/кандидатів над роботою

комісії, особливо з урахуванням підозр у “перекуповуванні” членів комісій тими чи іншими партіями або кандидатами.

Підвищити рівень професіоналізму членів комісій можна і без обмеження права кандидатів і партій змінювати членів комісій, призначених за їхніми поданнями.

Наприклад, можна було б внести до українського виборчого законодавства зміни, які б передбачали обов’язкову сертифікацію всіх претендентів до складу комісій Центральною виборчою комісією, наприклад, її Тренінговим центром. З метою підвищення внутрішньої спроможності ЦВК в частині надання підтримки органам адміністрування виборів нижчого рівня, статус Тренінгового центру, його функції та повноваження мають бути визначені Законом “Про Центральну виборчу комісію”. У законах про вибори має бути чітко передбачено, що жодна особа не може бути призначена до складу виборчої комісії без її попередньої обов’язкової сертифікації, що має бути проведена Тренінговим центром. При цьому закон має покласти на кандидатів та партії обов’язок внесення кандидатур до складу виборчих комісій лише з числа осіб, які були сертифіковані Тренінговим центром при ЦВК. У випадку вчинення сертифікованим членом комісії грубого порушення вимог виборчого законодавства, ЦВК повинна мати право анулювати його сертифікат з можливістю його поновлення лише після закінчення певного часового періоду.

Реформа органу адміністрування виборів (ОАВ)

Строк повноважень 12 із 15 членів Центральної виборчої комісії сплив ще у червні 2014 року. У лютому 2017 року закінчився також термін повноважень ще одного члена Центральної виборчої комісії - Олександра Осадчука. 11 кандидатур до складу ЦВК, внесених на розгляд парламенту ще у червні 2016 року, так і не були розглянуті законодавчим органом. Цілком імовірно, що за результатами консультацій між депутатськими фракціями та групами на розгляд парламенту буде нове подання кандидатур до складу Центровиборчкому. Проведення заміни членів ЦВК – один із найголовніших кроків у напрямі забезпечення визначеності в роботі цього органу та його незалежності. З метою забезпечення незалежності ЦВК та з урахуванням рекомендацій Кодексу належної практики у виборчих справах Венеціанської комісії, до майбутнього складу ЦВК мають увійти представники усіх представлених у парламенті фракцій та груп – принаймні, по одному представнику від кожної фракції.

В Україні ЦВК є надзвичайно централізованим органом, який функціонує за дещо застарілими стандартами. ЦВК надає організаційно-методичну допомогу виборчим комісіям нижчого рівня, забезпечує виготовлення виборчих бюлетенів для загальнодержавних виборів, здійснює контроль за діяльністю виборчих комісій нижчого рівня, проводить аналіз фінансових звітів партій про надходження і використання коштів виборчих фондів. Наразі основні повноваження ЦВК поділено між членами Комісії за територіальним або функціональним принципами. Такий підхід не узгоджується з колегіальною природою цього органу.

Закон про Центральну виборчу комісію передбачає створення територіальних представництв Секретаріату ЦВК, яким можуть бути делеговані окремі повноваження Секретаріату. До Закону “Про Центральну виборчу комісію” та законів про вибори мають бути внесені зміни, які б чітко визначали повноваження територіальних представництв ЦВК. Комісії також мають бути виділені кошти, необхідні для створення таких представництв. Цим підрозділам може бути передана низка повноважень, які наразі виконуються ЦВК або її Секретаріатом, зокрема надання організаційно-методичної допомоги виборчим комісіям нижчого рівня, проведення аналізу звітів про надходження і використання коштів виборчих фондів, здійснення контролю за роботою територіальних/окружних виборчих комісій.

Окрім цього, в ЦВК мають бути реалізовані й інші операційні та внутрішні реформи. Так, до Закону “Про Центральну виборчу комісію” 2004 року необхідно внести зміни, які б передбачали розміщення усієї інформації на веб-сайті ЦВК у форматі відкритих даних (у тому числі інформації про результати всіх загальнодержавних та місцевих виборів) у доступному для людей з інвалідністю форматі. До Закону “Про Центральну виборчу комісію” також варто було б внести зміни, які б передбачали заборону участі у прийнятті ЦВК рішень для членів Комісії, строк повноважень яких завершився. Варто також розглянути можливість впровадження поетапного оновлення складу ЦВК, а також обов’язковості проведення відкритих та інклюзивних публічних консультацій щодо проектів ключових нормативно-правових актів Комісії. Слід також забезпечити більш чітке визначення повноважень ЦВК, передбачити збільшення фінансування видатків, пов’язаних із впровадженням ініціатив щодо інформаційно-просвітницької роботи серед виборців. ЦВК також має докласти більших зусиль з метою забезпечення ефективного захисту власних ІТ-даних та адміністративних операцій, які виконуються через електронну систему Центрвиборчкому (зокрема, відбору членів виборчих комісій, передачі різноманітних даних до ЦВК через електронну систему тощо).

Участь жінок, ВПО, внутрішніх трудових мігрантів і людей з інвалідністю у політичному житті

В Україні представництво жінок у парламенті у цілому є одним із найнижчих в Європі. Попри те, що згідно із Законом “Про політичні партії в Україні” партії мають забезпечити включення не менш ніж третини жінок до своїх списків на виборах, будь-яких санкцій за недотримання цього положення не передбачено законодавством.

В Україні політичні права людей з інвалідністю належним чином не забезпечено. Приміщення дільничних виборчих комісій у більшості випадків недоступні для виборців з інвалідністю. Окрім того, люди з інвалідністю мають обмежений доступ до інформації, пов’язаної з виборами (оскільки доступні формати не використовуються ЦВК та виборчими комісіями нижчого рівня), тоді як незрячі виборці або виборці зі слабким зором стикаються з труднощами у день голосування. Використання трафаретів для виборчих бюлетенів передбачено лише на парламентських виборах, однак з технічних причин вони не виготовляються ЦВК. Відповідно,

існує потреба у проведенні активної адвокаційної кампанії для забезпечення політичних прав виборців з інвалідністю. Міністерство соціальної політики підготувало законопроект, спрямований на забезпечення виборчих прав цієї категорії українських громадян, який наразі перебуває на розгляді у парламенті. При розгляді та прийнятті відповідного законопроекту Верховній Раді варто врахувати рекомендації громадянського суспільства та інших, у тому числі IFES, щодо його удосконалення. Уряду також варто забезпечити ефективне застосування прийнятого Закону. Окрім того, як вже було рекомендовано IFES та іншими організаціями, слід переглянути положення чинної Конституції України, з метою забезпечення реалізації виборчих прав людей з розумовими і психосоціальними розладами. Це положення передбачено також у Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, ратифікованій українським парламентом.

Попри те, що кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні перевищує 1,6 мільйона громадян (за оцінками ООН), ВПО, які проживають в Україні, не можуть ефективно реалізовувати свої виборчі права. З подібними труднощами у голосуванні стикаються і внутрішні трудові мігранти та інші мобільні всередині країни громадяни, фактичне місце проживання яких не збігається з їхнім зареєстрованим місцем проживання. З метою вирішення цієї проблеми варто переглянути загальний підхід до реєстрації виборців (і місця проживання громадян): усі виборці повинні мати право голосу на всіх виборах, які проводяться на території їхнього фактичного проживання. IFES тісно співпрацює з Групою впливу та Громадянською мережею ОПОРА над законодавчими змінами, спрямованими на забезпечення виборчих прав ВПО та інших мобільних всередині країни громадян. Результатом цієї співпраці стала реєстрація законопроекту № [6240](#) «Про внесення змін до деяких законів України щодо виборчих прав внутрішньо переміщених осіб та інших мобільних всередині країни громадян». Законопроект був внесений 24 народними депутатами України, які представляють Блок Петра Порошенка, Народний Фронт, Самопоміч, Батьківщину, Радикальну партію Олега Ляшка, а також Опозиційний Блок. У разі прийняття цього закону будуть внесені зміни до Закону «Про Державний реєстр виборців», а також інших відповідних законів, з метою гарантування повних виборчих прав для мільйонів українців, вимушено переміщених унаслідок конфлікту або громадян, фактичне місце проживання яких не збігається із їхнім зареєстрованим місцем проживання, що забезпечить їхню можливість голосувати за місцем фактичного проживання.

Прийняття нового Закону про всеукраїнський референдум

6 листопада 2012 року Верховною Радою було прийнято Закон України «Про всеукраїнський референдум». Він ухвалювався без залучення громадськості або експертної спільноти та з порушенням встановленої Конституцією України процедурою його прийняття. Практичне застосування цього ухваленого у 2012 році Закону породжує численні ризики для подальшого поступу України на шляху демократії. Після Революції гідності новообрана Верховна Рада України не змогла скасувати недемократичний і неконституційний Закон «Про всеукраїнський референдум». Хоча майже два роки тому до Конституційного Суду було внесено подання щодо

його неконституційності, Конституційний суд України так і не спромігся винести рішення за цим поданням.

З початку 2013 року IFES підтримує діяльність коаліції НУО «За чесний референдум», до якої входять провідні експерти у сфері виборів і референдуму, а також активісти громадянського суспільства. Коаліція була створена у рамках ініціативи «Реанімаційний пакет реформ». Коаліцією спільно з окремими народними депутатами України було підготовлено новий проект Закону «Про всеукраїнський референдум» (№ 2145а від 23 червня 2015 року), покликаний замінити чинний та привести законодавство, що регулює порядок проведення всеукраїнських референдумів, у відповідність до демократичних стандартів та кращих практик.

Також представники громадянського суспільства зверталися до Верховної Ради України із вимогою скасувати Закон «Про всеукраїнський референдум» від 6 листопада 2012 року та прийняти новий Закон «Про всеукраїнський референдум». Цей новий закон повинен базуватися на проекті закону № 2145а та відповідати Конституції України, міжнародним стандартам і найкращій практиці у сфері референдумів. Громадські активісти також закликали Конституційний суд України прискорити розгляд подання щодо неконституційності цього Закону і винесення рішення про визнання Закону 2012 року неконституційним.

Реформа політичних фінансів

Хоча ухвалення Закону про реформу політичних фінансів 2015 року стало значним кроком України уперед у питанні регулювання ролі грошей в українській політиці, деякі положення цього Закону все ж варто було б удосконалити.

Відповідно до цього Закону політичні партії мають подавати свої фінансові звіти щоквартально на паперових носіях та в електронній формі. Подача звітності у паперовому форматі ускладнює виконання Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) своїх обов'язків щодо аналізу звітів та виявлення внесків із заборонених джерел, фактів незаконних витрат або прихованих партійних активів. IFES тісно співпрацює з НАЗК з метою створення електронної системи декларування для партій і кандидатів, яка буде об'єднувати фінансову звітність партій і кандидатів, надасть можливість партіям і кандидатам на загальнодержавних і місцевих виборах заповнювати звіти у режимі онлайн, що сприятиме більш ефективному контролю за політичним фінансуванням, а також дозволить отримати вичерпну інформацію про політичні фінанси тих чи інших партій органам влади, громадським організаціям, журналістам і громадянам. Створенню такої системи має передувати внесення відповідних змін до Закону про реформу політичних фінансів, який повинен визначити основні засади її функціонування.

У 2015 році ОБСЄ/БДІПЛ та Венеціанська комісія у своїх рекомендаціях відзначали, що санкції за порушення правил політичного фінансування мають бути ефективними, пропорційними і дієвими. Попри це, існуюча система санкцій за порушення правил політичного фінансування залишається значною мірою неефективною. Несвоєчасне подання партіями або кандидатами

фінансових звітів до НАЗК або до відповідної виборчої комісії карається стягненням невеликого штрафу у розмірі 6800 гривень, в той час як повторне порушення вимог щодо подання звітності карається таким самим штрафом у тому ж розмірі. Це є основною причиною того, що лише дві третини з більше ніж 350 зареєстрованих політичних партій подають свої квартальні звіти до НАЗК. Таким чином, система покарань за порушення правил політичного фінансування має бути посилена та забезпечувати утримання партій та кандидатів від вчинення повторних порушень.

Закон про реформу політичних фінансів 2015 р. уніфікував правове регулювання здійснення внесків, витрат та подання звітності як для партій, так і для кандидатів на загальнодержавних виборах. Проте, дія цього Закону не поширюється на фінансування передвиборної агітації на місцевих виборах. Відповідно, правила фінансування передвиборної агітації на загальнодержавних та місцевих виборах є неузгодженими. Венеціанська комісія, ОБСЄ/БДІПЛ, IFES та GRECO рекомендували внести відповідні зміни до Закону “Про місцеві вибори” 2015 року з метою уніфікації регулювання фінансування передвиборної агітації на всіх видах виборів.

Закон про реформу політичних фінансів 2015 року покладає на усі політичні партії, які отримують державне фінансування своєї статутної діяльності, або брали участь у загальнодержавних або місцевих виборах, обов’язок проходження щорічного незалежного зовнішнього аудиту. Такі аудиторські перевірки є надто витратними для багатьох нових або малих політичних партій з невеликими бюджетами. Тому видається за необхідне переглянути вимоги до проходження аудиту, передбачивши, що його мають проходити тільки ті партії, дохід яких перевищує певний законодавчо встановлений рівень, які брали участь у чергових або дострокових президентських або парламентських виборах, або які отримали державне фінансування. Іншими словами, вимоги щодо проходження аудиту не повинні застосовуватися до партій, які висунули кандидатів на місцевих виборах.

GRECO та інші організації рекомендували чітко розмежувати повноваження НАЗК та інших органів (Рахункова палата, ЦБК, Державна фіскальна служба та інші) в частині здійснення контролю за фінансуванням партій. Ця рекомендація була спрямована з метою запобігання дублюванню діяльності цих органів та покращення загальної ефективності контролю за політичним фінансуванням. Однак вона все ще залишається невиконаною.

Однією з причин значної залежності політичних партій від багатих спонсорів є відсутність інструментів, спрямованих на обмеження витрат на передвиборчу агітацію партій і кандидатів на виборах. ОБСЄ/БДІПЛ та Венеціанська комісія рекомендували встановити ліміти витрат на передвиборчу агітацію на всіх виборах. Низка організацій громадянського суспільства, у тому числі й Виборча група РПР, підтримувана IFES, також виступають за встановлення обмежень на розміщення політичної реклами на телебаченні/радіо та зовнішньої політичної реклами у виборчий період, оскільки саме ця категорія витрат складає лівову частку бюджетів учасників виборчих перегонів. Тому варто розглянути питання про обмеження витрат на агітацію, що може включати запровадження лімітів витрат та/або обмежень щодо політичної реклами.

Висновки

Попри те, що реформування та гармонізація виборчих систем, які застосовуються на парламентських та місцевих виборах в Україні, залишається одним із ключових пріоритетів виборчої реформи, пасивність політиків у напрямі перегляду виборчих систем не повинна шкодити іншим пріоритетним напрямам виборчої реформи. Адвокаційна кампанія на підтримку реформи, додатково до реформи виборчої системи, має включати значну кількість змін, які незалежно від політичних викликів дозволили б значно поліпшити виборчі процеси у країні:

- гармонізація виборчого законодавства;
- обов'язкова сертифікація членів виборчих комісій;
- запровадження своєчасних, пропорційних, ефективних та дієвих санкцій за порушення виборчого законодавства;
- заміна членів ЦВК, термін повноважень яких сплив;
- реалізація внутрішніх реформ в ЦВК;
- забезпечення виборчих прав недостатньо представлених та вразливих груп (ВПО, внутрішні економічні мігранти, жінки, люди з інвалідністю);
- заміна Закону "Про всеукраїнський референдум" 2012 року новим законом;
- запровадження системи електронного декларування з метою подання фінансових звітів партій та звітів про витрати під час передвиборчих кампаній;
- запровадження обмежень на витрати під час виборчих кампаній, у тому числі на політичну рекламу;
- гармонізація положень законодавства про місцеві вибори у контексті політичного фінансування.

Цей аналіз був підготовлений спільно Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) та Громадянською мережею ОПОРА за фінансовій підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Міністерства міжнародних справ Канади та Посольства Великої Британії в Україні. Думки, висловлені у цьому документі, не обов'язково відображають точку зору USAID, уряду США, Міністерства міжнародних справ Канади, уряду Канади або уряду Великої Британії.

Посольство
Великої Британії
в Україні